

**Prof. univ. dr.
Ioan Schiau**

**Prof. univ. dr.
Titus Prescure**

Legea societăților nr. 31/1990

Analize și comentarii pe articole

Ediția a 3-a, revăzută, adăugită și actualizată

Editura
Stamangiu
2024

TITLUL I. DISPOZIȚII GENERALE

Art. 1.^[1] [Constituirea societății. Naționalitate]^[2]

(1) În vederea desfășurării de activități cu scop lucrativ, persoanele fizice și persoanele juridice se pot asocia și pot constitui societăți cu personalitate juridică, cu respectarea dispozițiilor prezentei legi.

(2) Societățile prevăzute la alin. (1) cu sediul în România sunt persoane juridice române.

SUMAR

I. Denumirea și definiția societății comerciale (1-4); II. Fondatorii (5-8); III. Personalitatea juridică a societății comerciale (9-10); IV. Natura juridică a societății comerciale (11-12); V. Trăsăturile societății comerciale (13-18); VI. Societatea comercială și întreprinderea (19-21); VII. Societatea cu personalitate juridică (societatea comercială) și societatea simplă (societatea civilă) (22); VIII. Formele imperfecte ale societății comerciale (23); IX. Obiectul societății comerciale (24-25); X. Elementele de identificare ale societății comerciale (26-30)

COMENTARIU

I. Denumirea și definiția societății comerciale

1. Denumirea de „societate comercială” era întâlnită, în primul rând, în art. 7 C. com.^[3] și a fost preluată și în cuprinsul Legii nr. 31/1990^[4] (denumită în continuare LS sau Legea societăților), în forma pe care aceasta a avut-o până în anul 2012. Prin Legea nr. 76/2012 s-a dispus modificarea titlului Legii nr. 31/1990, în sensul că aceasta se va denumi „Legea societăților”, iar **peste tot în cuprinsul legii, sintagma „societate comercială” a fost înlocuită cu termenul „societate”.**

Potrivit prevederilor art. 1888 C. civ., text cuprins într-un capitol al Codului civil care constituie drept comun în materia societăților [art. 1887 alin. (1) C. civ.], după forma lor, societățile pot fi:

- a) simple;
- b) în participație;
- c) în nume colectiv;
- d) în comandită simplă;
- e) cu răspundere limitată;
- f) pe acțiuni;

---

^[1] Art. 1 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 18 pct. 2 din Legea nr. 76/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă (M. Of. nr. 365 din 30 mai 2012).

^[2] Denumirile marginale ale articolelor din Legea nr. 31/1990 nu fac parte din textul oficial, ele fiind introduse pentru uzul cititorilor.

^[3] Codul comercial a fost abrogat prin art. 230 lit. c) din Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil (M. Of. nr. 409 din 10 iunie 2011).

^[4] Legea nr. 31/1990 a fost publicată în M. Of. nr. 126-127 din 17 noiembrie 1990 și republicată în M. Of. nr. 33 din 29 ianuarie 1998 și în M. Of. nr. 1066 din 17 noiembrie 2004.

- g) în comandită pe acțiuni;
- h) cooperative;
- i) alt tip de societate anume reglementat de lege.

Se observă că, dintre aceste „tipuri” de societăți, cele menționate la lit. c)-g) sunt acelea reglementate de art. 2 din Legea nr. 31/1990 și sunt cele la care se referă și prezentele analize și comentarii^[1].

Prin raportare la dispozițiile Codului civil mai sus citate, **denumirea „Legea societăților” atribuită Legii nr. 31/1990 este imprecisă**, pentru că „dreptul comun în materia societăților” reglementează și alte forme de societate decât cele care fac obiectul prevederilor acestei legi; de asemenea, **denumirea este incompletă**, pentru că nu distinge între aceste societăți și celelalte societăți menționate de art. 1888 C. civ., cel puțin sub aspectul trăsăturilor fundamentale care separă aceste tipuri de societăți: personalitatea juridică conferită societăților reglementate de Legea nr. 31/1990 și, mai ales, caracterul lucrativ al acestora, dedicat urmării profitului, prin exercitarea comerțului (în sensul cel mai larg al acestei noțiuni).

Cum analizele și comentariile din prezenta carte urmăresc să surprindă particularitățile reglementării acestor societăți din perspectiva trăsăturilor lor distinctive, **am apreciat că utilizarea denumirii de „societate comercială” este o referire adecvată la scopul primordial al acestor societăți și am ales să o utilizăm (acolo unde am urmărit să subliniem această natură a societății)**, nu ca un gest de frondă inutilă față de legiuitorul care a decis să elimine chiar elementul lor de distinctivitate, ci cu credința că ea marchează cel mai potrivit conceptul de societate la care și legea și doctrina se referă. Astfel, **în lucrarea noastră, societățile reglementate de Legea nr. 31/1990 vor fi desemnate prin** denumirea de „societate comercială”^[2] sau, alternativ, *brevitatis causa*, prin aceea de „societate”, iar acolo unde este cazul, vom folosi și sintagma „societate cu personalitate juridică”^[3].

În acest context, este de menționat că, în dreptul Uniunii Europene, societățile de genul celor reglementate de Legea nr. 31/1990 sunt denumite în continuare societăți comerciale; de altfel, denumirea reglementării reprezentative a societăților comerciale în dreptul Uniunii Europene, și anume a Directivei (UE) 2017/1132 a Parlamentului European și a Consiliului din 14 iunie 2017 privind anumite aspecte ale dreptului societăților comerciale (codificare)^[4], este concludentă.

2. Art. 1 alin. (1) LS, remarcabil prin concizie și densitate conceptuală, enunță direct sau permite implicit evocarea principalelor trăsături definitorii pentru procesul de formare, organizare și funcționare a societăților comerciale. Deconstrucția textului relevă componentele esențiale ale definiției societății comerciale, și anume faptul că aceste entități, dotate cu personalitate juridică, sunt rodul asocierii unor persoane, în condițiile legii, pentru realizarea unui scop lucrativ.

În dreptul român, potrivit prevederilor art. 1881 alin. (3) C. civ., principalele categorii de societăți sunt **societățile fără personalitate juridică și societățile cu personalitate**

---

^[1] Pentru ușurința trimiterii, societățile simple, asocierile în participație, precum și alte tipuri de societate reglementat de lege, cu sau fără personalitate juridică [menționate la art. 1888 lit. a), b) și i) C. civ.], vor fi desemnate în continuare prin sintagma „societăți civile”.

^[2] De altfel, termenul mai este folosit chiar și de Codul civil, în art. 349 alin. (1).

^[3] În același sens, V. NEMEȘ, *Drept comercial*, ed. a 5-a, Ed. Hamangiu, București, 2023, p. 92; GH. PIPEREA, *Drept comercial român. Teoria generală, întreprinderea și insolvența*, Ed. C.H. Beck, București, 2020, p. 197.

^[4] J.O. L 169 din 30 iunie 2017.

juridică. Din prima categorie, potrivit enumerării cuprinse în art. 1888 C. civ., fac parte societatea simplă și asocierea în participație, în timp ce a doua categorie cuprinde societățile reglementate de Legea societăților și cooperativele^[1]; de asemenea, legea poate reglementa și orice alt tip de societate, cu sau fără personalitate juridică, în considerarea formei, naturii sau obiectului de activitate (art. 1887-1888 C. civ.).

Așadar, **sediu materiei** pentru constituirea, organizarea, funcționarea, modificarea și încetarea existenței societăților cu personalitate juridică îl constituie, în primul rând, Legea societăților, ca lege fundamentală, alături de alte legi speciale. În plus, acolo unde Legea societăților, ca lege specială, nu dispune, se aplică în completare dispozițiile Codului civil, potrivit art. 291 LS și art. 1887 C. civ., ca drept comun în materia societăților.

3. Legea nr. 31/1991 nu oferă o **definiție a societății**; ea este oferită, indirect, de prevederile art. 1881 C. civ., aplicabile acolo unde Legea societăților tace, potrivit căroră „Prin contractul de societate două sau mai multe persoane se obligă reciproc să coopereze pentru desfășurarea unei activități și să contribuie la aceasta prin aporturi bănești, în bunuri, în cunoștințe specifice sau prestații, cu scopul de a împărți beneficiile sau de a se folosi de economia ce ar putea rezulta”^[2].

Această definiție, care se prezintă ca o completare a definiției societății date prin art. 1491 C. civ. 1864, este inspirată și din prevederile art. 2186 C. civ. Québec, care (i) menționează în plus că activitatea desfășurată poate include și exploatarea unei întreprinderi și (ii) face distincție între societate și asociere, ultima fiind cea care nu are ca obiect realizarea de beneficii pecuniare.

Dezvoltând această definiție legală, în considerarea structurii complexe și dense a conceptului generic de societate, **doctrina juridică a definit societatea drept** „o uniune de persoane și de valori patrimoniale, întemeiată pe un contract de societate și bazată pe scopul comun urmărit de asociați pe toată durata contractului, constând în desfășurarea în comun a unor activități lucrative determinate și în împărțirea beneficiilor ce ar putea rezulta”^[3].

4. Deși extrapolează acele caracteristici ale societății care au un grad maxim de generalitate, o asemenea definiție este insuficient conturată pentru a surprinde și încorpora specificul societății comerciale; în această privință, aria de cuprindere a definiției citate este fie prea largă (include toată gama activităților lucrative), fie prea îngustă (nu relevă prezența personalității juridice și ignoră natura instituțională a societății comerciale).

Mai mult, odată cu reglementarea conceptelor de profesionist și întreprindere prin dispozițiile art. 3 alin. (2) și (3) C. civ., societatea a dobândit o nouă dimensiune conceptuală; ea este un profesionist care exploatează o întreprindere cu scop lucrativ, chestiune semnalată în definiția pe care art. 2186 C. civ. Québec o dă societății, dar care este evitată sau ignorată de legiuitorul român. Pe de altă parte, caracterul lucrativ al activității acestui tip de societate este esențial, el imprimându-i trăsături care o disting de societatea generic reglementată de Codul civil, din care a evoluat.

Etimologic, conceptul de societate comercială evocă pluralitatea de persoane implicate în fenomenul asocierii, având ca rezultat organizarea acestora într-o structură juridică

^[1] Organizate potrivit prevederilor Legii nr. 1/2005 privind organizarea și funcționarea cooperăției (republicată în M. Of. nr. 368 din 20 mai 2014).

^[2] După cum se observă, art. 1881 C. civ. definește, de fapt, contractul de societate, și nu societatea propriu-zisă; totuși, această definiție enumeră principalele elemente constitutive ale conceptului de societate.

^[3] D.A. POPESCU, *Contractul de societate*, Ed. Lumina Lex, București, 1996, p. 11.

distinctă de persoanele fizice sau juridice fondatoare, structură dotată cu personalitate juridică și urmărind, speculativ, obținerea profitului.

De aceea, definiția societății comerciale trebuie să rețină – pe lângă trăsăturile comune ale conceptului generic de societate – și elementele specifice, definatorii, menționate mai sus.

Prin însumarea, într-o enumerare cu tentă descriptivă, a principalelor trăsături ce îi sunt specifice, considerăm că **societatea comercială** – privită, în aceeași măsură, atât ca un act juridic, cât și ca o ființă juridică – **poate fi definită ca acea entitate dotată cu personalitate juridică, constituită cu respectarea dispozițiilor legii, din inițiativa, prin actul de voință și cu aportul fondatorilor, care convin să conlucreze în scopul obținerii și distribuirii între ei a profitului rezultat din exploatarea de către societate a unei întreprinderi cu scop lucrativ.**

Sub raport conceptual, este de subliniat că noțiunea de societate comercială cuprinde atât **o dimensiune economică**, dar și, mai ales, **una juridică**. Sub aspect economico-social, societatea comercială este o structură care exploatează o întreprindere ce reunește forțe umane și mijloace materiale într-un sistem funcțional, capabil a realiza, administra sau înstrăina bunuri și a presta servicii. Sub aspect juridic, societatea comercială este un subiect de drept care își asumă obligații și exercită drepturi, o persoană juridică constituită potrivit legii, prin acordul de voință al asociaților și cu autorizarea prevăzută de lege.

II. Fondatorii

5. Art. 1 LS, dând expresie principiului constituțional al **libertății de asociere** consacrat de art. 40 din Constituție, enunță dreptul persoanelor fizice și juridice de a se asocia în vederea constituirii unei societăți comerciale, în condițiile legii.

Exercițiul libertății de asociere, exprimând unul dintre drepturile fundamentale ale omului, este totuși supus unor **limitări legale**^[1]. Pe de o parte, orice asociere, exprimată prin convenția părților, nu poate deroga de la normele care interesează ordinea publică și bunele moravuri (art. 11 C. civ.); mai mult, art. 287 LS, arătând că activitățile care nu pot face obiectul unei societăți comerciale se stabilesc prin hotărâre a Guvernului, enunță implicit dreptul acestuia de a restricționa accesul la anumite activități comerciale. Rezultă că libertatea de asociere pentru constituirea unei societăți comerciale este **supusă unei condiționări obiective**, privind liceitatea scopului constituirii și obiectului societății comerciale. Pe de altă parte, legea restrânge acest drept de asociere și **sub raport subiectiv**, vizând sfera subiecților cărora le este permisă participarea la constituirea unei societăți comerciale, restricții sau interdicții care interesează sub aspectul capacității persoanelor fizice și juridice.

6. Societatea comercială poate fi constituită atât de persoane fizice, cât și de persoane juridice; textul legii nefăcând nicio distincție, ambele categorii de persoane pot fi atât de cetățenie sau naționalitate română, cât și străină.

Art. 6 LS menționează mai multe **categorii de persoane care nu pot avea calitatea de fondatori ai societății comerciale** – incapabilii sau cei cărora li s-a interzis prin hotărâre judecătorească definitivă dreptul de a exercita calitatea de fondator ca pedeapsă comple-

---

^[1] În acest sens, Curtea Supremă de Justiție a statuat astfel în 1994: „Constituirea societăților comerciale, în condițiile Legii nr. 31/1990, este dominată de principiul libertății de asociere a persoanelor fizice și juridice. Limitările aduse libertății de asociere prin dispozițiile imperative ale legii (...) sunt de strictă interpretare” (C.S.J., s. com., dec. nr. 511/1994, în Dreptul nr. 4/1995, p. 73).

mentară a condamnării pentru anumite infracțiuni^[1]. Tot astfel, asociații societăților în nume colectiv și asociații comandatți din societățile în comandită nu pot fi asociați cu răspundere nelimitată și în alte societăți concurente sau având același obiect, fără consimțământul celorlalți asociați (art. 82 și art. 90 LS). Sancțiunea nerespectării acestei restricții constă în **excluderea din societate și răspunderea pentru daune**.

Alte persoane fizice care nu pot avea calitatea de asociați ai unei societăți comerciale sunt magistrații^[2].

7. O altă chestiune vizând participarea unor persoane fizice la constituirea unei societăți comerciale este posibilitatea soților de a fi cofondatori sau asociați în aceeași societate. Legat de această eventualitate, trebuie discutat și **regimul juridic al bunurilor comune ale soților**, respectiv dacă acestea pot constitui aportul ambilor sau numai al unuia dintre soți la capitalul unei societăți comerciale. O chestiune care ține de aceeași problematică vizează regimul titlului participativ emis de societate în schimbul acestor aporturi.

Aceste chestiuni nu își găsesc răspunsul în Legea societăților, ci în dispozițiile art. 348-349 C. civ. care reglementează aportul de bunuri comune ale soților la o societate și regimul acestor aporturi. Ca regulă generală, **bunurile comune pot face obiectul unui aport la societăți**, în condițiile legii. Examinarea acestor texte permite desprinderea câtorva **particularități**:

a) o asemenea operațiune reprezentând un act de dispoziție, niciunul dintre soți nu poate singur, fără consimțământul scris al celuilalt soț, să transmită bunuri comune ca aport la o societate sau pentru dobândirea de părți sociale ori, după caz, de acțiuni, un astfel de act fiind anulabil (art. 347 C. civ.);

b) cu titlu de excepție, dacă aportul a fost subscris în favoarea unei societăți comerciale ale cărei acțiuni sunt tranzacționate pe o piață reglementată, soțul care nu și-a dat consimțământul scris la întrebuițarea bunurilor comune nu poate invoca nulitatea relativă, ci poate pretinde doar daune-interese de la celălalt soț, fără a fi afectate drepturile dobândite de terți;

c) în ambele situații descrise mai sus, calitatea de asociat este recunoscută soțului care a aportat bunul comun, dar părțile sociale sau acțiunile emise în contul acestui aport sunt bunuri comune; cu toate acestea, soțul asociat poate realiza singur transferul părților sociale ori, după caz, al acțiunilor deținute, înfrângând, astfel, dispozițiile art. 346 alin. (1) C. civ., potrivit cărora actele de înstrăinare având ca obiect bunuri comune nu pot fi încheiate decât cu acordul ambilor soți;

d) calitatea de asociat poate fi recunoscută și celuilalt soț, dacă și-a exprimat voința în acest sens; în acest caz, părțile sociale sau acțiunile ce revin fiecăruia dintre soți sunt bunuri proprii^[3].

8. Pluralitatea de persoane care participă la constituirea unei societăți comerciale este subliniată atât de conceptul de societate – care presupune implicarea mai multor

[1] A se vedea comentariul art. 6 LS.

[2] A se vedea art. 102 lit. b) din Legea nr. 161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției (M. Of. nr. 279 din 21 aprilie 2003); în același sens, Hotărârea Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr. 845/2015, http://old.csm1909.ro/csm/linkuri/10_09_2015__75897_ro.pdf.

[3] Pentru detalii, a se vedea M. DUMITRU, *Aportul bunurilor comune ale soților, la interferența regimurilor matrimoniale cu dreptul societar (Legea nr. 31/1990 privind societățile)*, în *Dreptul nr. 7/2013*, p. 54 și urm.

persoane –, cât și prin forma plurală în care sunt menționate persoanele fizice și juridice cărora art. 1 LS le conferă dreptul de a constitui o societate comercială.

Cu toate acestea, conceptul de pluralitate de persoane care participă la constituirea societății comerciale este erodat de existența, atipică, a societății constituite din voința și cu participarea unei singure persoane fizice sau juridice. Această posibilitate este reglementată prin prevederile art. 4, art. 5 alin. (2) și art. 13 LS și pune în discuție chiar și caracterul contractual al societății comerciale^[1].

III. Personalitatea juridică a societății comerciale

9. Faptul că societatea comercială este dotată cu personalitate juridică este menționat în acest prim articol al Legii societăților și este reiterat în art. 41 alin. (1) LS, care precizează că societatea comercială este persoană juridică din momentul înmatriculării ei în registrul comerțului.

Potrivit prevederilor art. 187 C. civ., orice persoană juridică trebuie să aibă o organizare de sine stătătoare și un patrimoniu propriu, afectat realizării unui anumit scop licit și moral, în acord cu interesul general.

(a) Organizarea de sine stătătoare. O grupare de persoane poate acționa ca un subiect unitar de drepturi numai dacă are o organizare bine definită, caracterizată prin existența unei structuri interne de conducere și execuție, precizarea organelor de conducere și a puterilor acestora, stabilirea modului de funcționare, reorganizare și, eventual, dizolvare și lichidare a entității juridice.

Această condiție este îndeplinită de societatea comercială chiar în și din cursul perioadei de formare, când, prin voința asociaților ei, exprimată prin actul constitutiv, este stabilită structura organelor de conducere și de control, structură care conferă organizarea de sine stătătoare a entității juridice. Ca o consecință a naturii preponderent instituționale a societății comerciale, legea reglementează cu caracter imperativ o serie de aspecte legate de organizarea, funcționarea, modificarea, fuziunea, divizarea, dizolvarea și lichidarea societății comerciale.

(b) Patrimoniul propriu. Din punct de vedere juridic, patrimoniul reprezintă ansamblul de drepturi și obligații cu conținut economic pe care persoana juridică îl are în mod distinct și independent de cel al altor subiecte de drept și de cel al persoanelor care o alcătuiesc. Sub raport economic și contabil, patrimoniul este compus din elemente de activ și de pasiv.

Activul cuprinde totalitatea drepturilor reale ce poartă asupra bunurilor transmise societății comerciale cu titlu de aport sau dobândite de ea în cursul existenței sale, precum și drepturile personale aferente. Asupra acestor bunuri ale societății asociații nu au un drept de proprietate sau alt drept real și nu exercită, în nume propriu, un drept de dispoziție; orice înstrăinare de bunuri sau drepturi din patrimoniul societății trebuie să respecte parcursul decizional reglementat de actul constitutiv sau impus de lege.

Pasivul cuprinde obligațiile societății față de terți sau chiar și față de asociați (care sunt titularii dividendelor, ai așa-numitelor „drepturi reziduale” pe care le exercită în raport cu societatea comercială în caz de lichidare a acesteia).

Patrimoniul cuprinde, din punct de vedere juridic, mai multe categorii de drepturi asupra unor bunuri, fiecare cu un regim juridic bine determinat, cele mai importante fiind grupate în cadrul capitalului social și fondului de comerț.

[1] A se vedea comentariile art. 13 și urm. LS.

Capitolul III. Înmatricularea societății

Art. 36. [Cererea de înmatriculare. Acte-anexă]

(1)^[1] În termen de 15 zile de la data încheierii actului constitutiv, fondatorii, primii administratori sau, dacă este cazul, primii membri ai directoratului și ai consiliului de supraveghere ori un împuternicit al acestora vor cere înmatricularea societății în registrul comerțului în a cărui rază teritorială își va avea sediul societatea. Ei răspund în mod solidar pentru orice prejudiciu pe care îl cauzează prin neîndeplinirea acestei obligații.

(2) Cererea va fi însoțită de:

a) actul constitutiv al societății;

b)^[2] *abrogată*;

c)^[3] dovada sediului declarat;

d)-f)^[4] *abrogate*;

g)^[5] alte acte sau avize prevăzute de legi speciale în vederea constituirii.

(3)^[6] *Abrogat.*

SUMAR

I. Categoriile de persoane îndreptățite și, în același timp, obligate să ceară înmatricularea. Termenul în care trebuie cerută înmatricularea la registrul comerțului competent. Răspunderea pentru neîndeplinirea obligației (1-7);

II. Cerințe de legalitate privind cererea de înmatriculare (8-10)

COMENTARIU

I. Categoriile de persoane îndreptățite și, în același timp, obligate să ceară înmatricularea. Termenul în care trebuie cerută înmatricularea la registrul comerțului competent. Răspunderea pentru neîndeplinirea obligației

1. Prevederile art. 36 LS reglementează cadrul general în care persoanele interesate și implicate în procesul de constituire a oricărei forme de societăți trebuie să acționeze, după finalizarea etapei consensuale, în vederea legalei și deplinei constituirii a acesteia.

2. Etapa următoare încheierii actului constitutiv al oricărei forme de societate, necesară în vederea legalei și deplinei constituirii a acestui subiect de drept, este definită de Legea societăților sub denumirea de **înmatriculare**, această operațiune fiind o **specie a operațiunilor de înregistrare în registrul comerțului** aplicabilă numai persoanelor juridice care sunt supuse obligației legale de înregistrare într-un astfel de registru, după cum stabilește și distinge art. 3 alin. (1) lit. b) pct. 1 LRC (la fel ca legislația anterioară.

---

^[1] Alin. (1) al art. 36 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. I pct. 23 din Legea nr. 441/2006.

^[2] Lit. b) de la alin. (2) al art. 36 a fost abrogată prin art. 129 pct. 14 LRC.

^[3] Lit. c) de la alin. (2) al art. 36 este reprodusă astfel cum a fost modificată prin art. 129 pct. 15 LRC.

^[4] Lit. d)-f) de la alin. (2) al art. 36 au fost abrogate prin art. 129 pct. 16 LRC.

^[5] Lit. g) de la alin. (2) al art. 36 a fost introdusă prin art. I pct. 25 din Legea nr. 441/2006.

^[6] Alin. (3) al art. 36 a fost abrogat prin art. I pct. 26 din Legea nr. 441/2006.

După cum observam și cu alt prilej^[1], nici în prezent legea – în accepțiunea acesteia de act emis de către Parlament – nu definește noțiunea de înmatriculare. Din păcate, Legea nr. 265/2022 se rezumă la simple enunțuri ale diverselor categorii de operațiuni de înregistrare în registrul comerțului și care au în vedere atât înmatricularea unui profesionist, cât și înscrierea de mențiuni, precum și alte operațiuni care, potrivit legii, se menționează în registrul comerțului [art. 3 alin. (1) LRC].

Într-un astfel de context legislativ, am putea **defini înmatricularea** ca fiind complexul de operațiuni tehnico-administrative, mai precis operațiuni de administrație interioară pe care trebuie să le realizeze oficiul registrului comerțului sesizat cu o cerere de înmatriculare, constând în înregistrarea în registrul comerțului aferent tipului de profesionist a tuturor datelor și informațiilor conținute de cererea de înmatriculare, acordarea numărului de înmatriculare, respectiv a codului unic de înregistrare, întocmirea dosarului profesionistului și a certificatului de înregistrare/înmatriculare^[2].

În accepțiunea doctrinei de drept administrativ, înmatricularea unui profesionist (denumit comerciant anterior intrării în vigoare a noului Cod civil) are, în opinia mea, **natura și valoarea juridică a unui fapt administrativ săvârșit de către o instituție publică**^[3].

3. Documentul care se eliberează persoanelor îndreptățite după efectuarea înmatriculării se numește, generic, **certificat de înregistrare**^[4] și consacără (probează) un **act de drept administrativ atributiv de statut personal**, impus de lege și emis în baza Legii nr. 265/2022, prin care se conferă, de către instituția publică emitentă, un complex de drepturi, printre care și acela de a se comporta ca un profesionist, respectiv de a putea intra în raporturi juridice, în nume propriu sau ca mandatar al altor subiecte de drept. Așadar, etapa și operațiunea de înmatriculare a unei societăți sunt de maximă importanță și producătoare de efecte juridice complexe și fundamentale.

4. Dreptul – dar, în aceeași măsură, obligația – de a formula și semna o cerere de înmatriculare a unei societăți este **acordat de lege oricăreia dintre următoarele categorii de persoane**: fondatorii, primii administratori, primii membri ai consiliului de supraveghere, primii membri ai directoratului, după caz. O astfel de cerere va fi putea fi formulată personal, de către oricare dintre persoanele enumerate [și nu de toate la un loc, după cum ar rezulta din interpretarea literală a textului alin. (1) al art. 36 LS], ori prin mandatari cu procuri emise în acest scop.

5. Examinând prevederile art. 36 alin. (1) LS prin comparație cu cele ale art. 79 alin. (1) LRC, acest ultim articol reglementând condițiile-cadru în care trebuie formulate cererile de înmatriculare a persoanelor juridice în general, vom putea constata și reține (din nou) o neconcordanță, în sensul că **art. 79 LRC a restrâns sfera persoanelor care au dreptul să ceară înmatricularea unei societăți**. Astfel, potrivit acestui text de lege, cererea de

^[1] A se vedea T. PRESCURE, *Considerații cu privire la natura juridică a actelor...*, op. cit., p. 21-28.

^[2] Pentru o definiție adaptată reglementărilor legislative de la data la care am formulat-o, a se vedea T. PRESCURE, *Registrul comerțului*, op. cit., p. 217-218.

^[3] A se vedea, pentru explicații mai ample, T. PRESCURE, *Considerații cu privire la natura juridică a actelor...*, op. cit., p. 24-25.

^[4] Deși operațiunea de înregistrare în registrul comerțului a unui profesionist persoană juridică este denumită chiar de către legiuitor „înmatriculare”, acesta a optat totuși pentru denumirea generică de „certificat de înregistrare”, cu toate că înmatricularea unei persoane juridice, supusă obligației de înregistrare, produce efecte juridice mai ample și mai profunde decât celelalte operațiuni de înregistrare reglementate de Legea nr. 265/2022.

Înmatriculare în registrul comerțului a unei persoane juridice (deci și a unei societăți – n.n.) va fi semnată de reprezentantul ei legal sau de împuternicitul acestuia cu procură specială ori generală autentică (de remarcat și reținut că, textual, numai acesta poate da împuternicire altei persoane) sau de avocat, în baza unei împuterniciri avocațiale, ori de oricare asociat, acționar sau membru.

Având în vedere situația descrisă, se poate naște întrebarea: în cazul unei cereri de înmatriculare a unei societăți din categoria celor reglementate de Legea societăților, care dintre prevederile legale în vigoare vor avea aplicabilitate prioritară sub aspectul categoriilor de persoane și al cerințelor de formă, cele ale art. 36 alin. (1) LS sau cele ale art. 79 alin. (1) LRC?

Formularea unui răspuns întemeiat și legal ar trebui să țină seama, în gândirea mea, de faptul că Legea nr. 265/2022 este o lege specială prin obiectul său de reglementare și că este posterioară Legii nr. 31/1990, astfel încât, potrivit principiilor care guvernează aplicarea legilor care coexistă în timp și în spațiu, **ar trebui să se aplice legea specială în materie de înregistrări în registrul comerțului** (Legea nr. 265/2022).

Pe altă parte, deși Legea societăților este o lege specială privind doar cele 5 forme de societăți cu personalitate juridică și cu scop lucrativ care se pot constitui în baza ei, dispozițiile art. 36 alin. (1) din acest act normativ fiind aferente unor categorii de persoane juridice de tip special și derogând, într-o anumită măsură, față de prevederile art. 79 alin. (1) LRC, s-ar putea susține că vor avea prioritate în aplicare față de dispozițiile mai restrictive (totuși) ale acestui din urmă articol. Dacă aceasta ar fi interpretarea care s-ar impune, ar trebui ca sfera persoanelor care pot cere înmatricularea și semna cererea să se limiteze la reprezentanții legali ai societății în curs de constituire sau la reprezentanții lor convenționali, desemnați în baza unor procuri speciale ori generale autentice, sau la avocați, în baza unor contracte de asistență juridică (înscrișuri sub semnătură privată), ori la oricare asociat, acționar sau membru.

Această ultimă referire (la membru) ni se pare însă a nu fi suficient de clară. Ce fel de membru a avut în vedere legiuitorul? Membru în consiliul de administrație, al directoratului, al consiliului de supraveghere, membru fondator (altul decât asociații ori acționarii fondatori)? Dacă la astfel de membri se referă legiuitorul, atunci neconcordanța dintre textele celor două articole pare a se limita la tipul și forma procurilor care pot fi încredințate reprezentanților convenționali ai reprezentanților legali și la faptul că cererea de înmatriculare poate fi formulată și de către un avocat în baza unui contract de asistență juridică.

6. Termenul în care persoanele îndreptățite sunt obligate să ceară înmatricularea societății pe care au convenit-o prin actul constitutiv încheiat în așa-numita etapă consensuală este de **15 zile de la data încheierii actului constitutiv**, respectiv, în principiu, de la data semnării lui de către toți asociații ori de la data autentificării de către notarul public competent, după caz.

Desigur, în situații de excepție, în cazul în care după încheierea actului constitutiv, dar înainte de formularea unei cereri de înmatriculare este necesar, potrivit dispozițiilor unor legi speciale, să se obțină anumite avize ori autorizații care condiționează legalitatea cererii de înmatriculare, termenul de 15 zile va începe să curgă, în opinia mea, de abia **de la data obținerii (comunicării) respectivului act**.

Sub aspectul **naturii juridice**, apreciez că termenul de 15 zile, deși este unul imperativ-onerativ-orânduitor, specific procedurilor administrative non-jurisdicționale, nu este unul de prescripție sau de decădere.

7. Relativ la obligația de a solicita înmatricularea unei societăți în termenul de 15 zile de la data încheierii actului constitutiv, trebuie să remarcăm și să ținem seama și de prevederile art. 47 LS, articol care nu a fost modificat și/sau completat prin Legea nr. 441/2006 ori prin Legea nr. 265/2022 sau prin vreun alt act normativ ulterior. Astfel, acest articol, prin alin. (1), conferă **posibilitatea oricărui asociat al societății de a cere el însuși înmatricularea atunci când va constata că fondatorii și reprezentanții societății nu și-au îndeplinit această obligație în termenul legal**, după ce, prin notificare sau scrisoare recomandată, i-a pus în întârziere, iar ei nu și-au îndeplinit obligația nici după trecerea a 8 zile de la data primirii notificării ori a scrisorii recomandate.

Atunci când și acest ultim termen a trecut și nici măcar asociatul care i-a somat pe cei obligați să ceară înmatricularea nu va cere el însuși înmatricularea, iar de la data autentificării actului constitutiv ori de la cea a semnării acestuia – pentru ipoteza în care legea nu cere forma autentică pentru valabilitatea actului constitutiv – vor fi trecut cel puțin 3 luni, dacă în acel act nu există vreo prevedere contrară, **toți asociații vor fi liberați de obligațiile rezultate din subscrierile lor** [a se vedea art. 47 alin. (2) LS]. Așadar, într-o astfel de situație, se poate aprecia că operează **o reziliere legală a actului constitutiv (a contractului de societate și a statutului)**, care poate fi calificată ca un eșec al asociațiilor în intenția lor inițială de a constitui în mod regulat o anumită societate. *Per a contrario*, dacă în intervalul de 3 luni unul dintre asociați va cere totuși înmatricularea, rezilierea nu va mai putea opera [art. 47 alin. (3) LS].

II. Cerințe de legalitate privind cererea de înmatriculare

8. Alin. (2) al art. 36 LS, care a fost supus unor modificări prin Legea nr. 265/2022, reglementează **categoriile de documente și acte care trebuie să însoțească o cerere de înmatriculare** a unei societăți. Prin modificările operate, prevederile acestui alineat au fost corelate cu cele ale art. 72 LRC, care stabilește care sunt categoriile de date, informații și înscrisuri pe care trebuie să le conțină o cerere de înmatriculare a unei persoane juridice, ținând seama și de cerințele speciale impuse de legea care guvernează regimul juridic al fiecăreia dintre ele.

Legiuitorul a urmărit astfel să simplifice procedura, conținutul și mai ales documentarea/justificarea cererii de înmatriculare a unei societăți, motiv pentru care consider că nu se impun comentarii relative la conținutul actelor doveditoare ale cererii de înmatriculare, limitându-mă doar la mențiunea că **prezentarea tuturor actelor enumerate de lege este o condiție de legalitate a cererii, în lipsa unuia sau a altuia dintre ele registratorul de registrul comerțului fiind în drept să refuze înmatricularea societății**^[1], după ce va fi dat în prealabil un termen în vederea complinirii ori remedierii lipsurilor și a deficiențelor constatate, în condițiile procedurale reglementate de art. 105 și urm. LRC.

9. Deși Legea societăților nu conține dispoziții exprese cu privire la regimul juridic general, precum și la forma documentelor care trebuie depuse în susținerea cererilor de înmatriculare, consider util, cu acest prilej, să fac mențiunea că, potrivit art. 75 LRC, acele documente trebuie prezentate în primul rând **în limba română**, dar pot fi și **traduse – voluntar – în alte limbi oficiale ale Uniunii Europene și ale Spațiului Economic European**.

^[1] Potrivit prevederilor art. 77 LRC, „Lipsa unui element obligatoriu al cererii de înregistrare sau a unuia dintre înscrisurile obligatorii în susținerea acestora atrage respingerea cererii de înregistrare”.

În cazul înscrisurilor provenind din alte țări și care fac parte din categoria actelor oficiale există obligația **traducerii lor autorizate în limba română** și prezentării în original, cu sau fără apostilare, după caz, conform distincțiilor conținute de prevederile art. 76 LRC.

10. De asemenea, remarcăm împrejurarea că, în scopul de a facilita activitatea de constituire și înmatriculare a societăților, **legiuitorul a înțeles să dea eficiență și declarațiilor pe propria răspundere** ale fondatorilor, primilor administratori ori membrilor consiliilor de supraveghere sau ai directoratului că îndeplinesc condițiile impuse de lege pentru ocuparea unor astfel de funcții. Aceste declarații, potrivit prevederilor art. 84 alin. (4) LRC, pot avea forma înscrisurilor sub semnătură privată și pot fi depuse la ghișeele registrului comerțului sau transmise prin poștă, curierat ori prin mijloace electronice, cu semnătură electronică calificată.

Art. 37.^[1] *Abrogat.*

Art. 38.^[2] **[Raportul de expertiză în cazul unei societăți pe acțiuni]**

(1)^[3] La societățile pe acțiuni, dacă există oportunități în natură, avantaje rezervate oricărei persoane care a participat la constituirea societății sau la tranzacții conducând la acordarea autorizației, operațiuni încheiate de fondatori pe seama societății ce se constituie și pe care aceasta urmează să le ia asupra sa, registratorul numește, în termen de 5 zile de la înregistrarea cererii, unul sau mai mulți experți din lista experților autorizați. Aceștia vor întocmi un raport cuprinzând descrierea și modul de evaluare a fiecărui bun aportat și vor evidenția dacă valoarea acestuia corespunde numărului și valorii acțiunilor acordate în schimb, precum și alte elemente indicate de registratorul de registrul comerțului.

(2) Fondatorii vor depune raportul în termen de 15 zile de la data aprobării sale la oficiul registrului comerțului. Registrul comerțului va transmite o notificare cu privire la această depunere către Regia Autonomă „Monitorul Oficial”, pentru a fi publicată pe cheltuiala societății.

(3)^[4] În cazul societăților constituite prin fuziune sau divizare nu este necesară întocmirea raportului prevăzut la alin. (1) și depunerea sa la oficiul registrului comerțului în condițiile dispozițiilor alin. (2), dacă proiectul de fuziune sau divizare a fost supus examinării unui expert independent potrivit dispozițiilor art. 243³ alin. (1)-(4).

COMENTARIU

1. Cu ocazia analizării și comentării prevederilor art. 26 LS referitor la constituirea societăților pe acțiuni prin subscripție publică, am examinat aproape în totalitate și prevederile art. 38 din aceeași lege, ținând seama și de modificările operate prin Legea nr. 265/2022 privind registrul comerțului, astfel încât nu mai consider necesar ca aici să mai reiau comentariile efectuate.

^[1] Art. 37 a fost abrogat prin art. 129 pct. 17 LRC.

^[2] Art. 38 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. I pct. 27 din Legea nr. 441/2006.

^[3] Alin. (1) al art. 38 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 129 pct. 18 LRC.

^[4] Alin. (3) al art. 38 a fost introdus prin art. unic pct. 1 din O.U.G. nr. 2/2012 pentru modificarea și completarea Legii nr. 31/1990 privind societățile comerciale (M. Of. nr. 143 din 2 martie 2012).

2. În completarea celor expuse în secțiunea dedicată art. 26, fac totuși precizarea că, dacă prevederile art. 38 LS se aplică doar în mod corespunzător constituirii societăților pe acțiuni prin subscripție publică, conform trimiterii pe care o face art. 26 alin. (1), în cazul societăților pe acțiuni constituite simultan, la care capitalul social va fi format și din aporturi în natură, acele dispoziții se vor aplica în litera și în sensul lor, fără nicio derogare, indiferent dacă bunurile aduse ca aport sunt imobile ori mobile, noi sau deja utilizate.

În acest sens, este necesar să reținem că, potrivit prevederilor art. 38 alin. (2) LS, experții sunt obligați să predea raportul lor fondatorilor, care îl vor depune în termen de 15 zile de la aprobarea lui (de către ei înșiși, probabil, pentru că legea nu conține nicio precizare cu privire la persoanele ori organele care trebuie să îl aprobe) la registrul comerțului în care va fi înmatriculată societatea, instituție care va remite Monitorului Oficial al României o notificare despre raport, în scopul publicării acesteia pe cheltuiala societății.

Publicarea raportului de evaluare^[1] va da dreptul celor interesați (eventual și creditorilor personali ai fondatorilor) să se informeze și să formuleze anumite opoziții, observații ori puncte de vedere.

Art. 39.^[2] [Experți. Incompatibilități]

Nu pot fi numiți experți:

a) rudele sau afiniile până la gradul al IV-lea inclusiv ori soții aceluia care au constituit aporturi în natură sau ai fondatorilor;

b) persoanele care primesc, sub orice formă, pentru funcțiile pe care le îndeplinesc, altele decât aceea de expert, un salariu ori o remunerație de la fondatori sau de la cei care au constituit aporturi în natură;

c) orice persoană căreia, ca urmare a relațiilor sale de afaceri, de muncă sau de familie, îi lipsește independența pentru a realiza o evaluare obiectivă a aporturilor în natură, potrivit normelor speciale care reglementează profesia.

COMENTARIU

1. Art. 39 LS stabilește – în mod clar și benefic, de altfel, pentru scopul apărării intereselor legitime ale acționarilor societăților care se constituie simultan sau prin subscripție publică – incompatibilitățile la care sunt supuse persoanele care pot avea (dobândi) calitatea de experți și care ar putea fi chemate, în condițiile art. 26 și art. 38 LS, să întocmească rapoarte de evaluare care să servească la constituirea societăților în cauză și la înmatricularea lor.

2. Dacă sfera persoanelor vizate de prevederile lit. a) și b) este clară, **mai puțin clară este sfera persoanelor evocate de lit. c)**, categorie introdusă prin Legea nr. 441/2006.

După părerea mea, deși este laudabilă și benefică intenția legiuitorului în sensul creării cadrului normativ care să se constituie într-o garanție a eliminării oricărei suspiciuni privind un eventual ori un real conflict de interese între cei vizați, prevederile lit. c) de la art. 39 LS **nu conțin suficiente elemente explicite de determinare a lipsei de independență a unui anumit expert** („urmare a relațiilor sale de afaceri, de muncă sau de familie”), astfel

^[1] Doctrina de specialitate atrage atenția asupra cerinței conceptuale și metodologice de a nu confunda expertiza la care se referă art. 38 LS cu evaluarea, întrucât cea dintâi este mai amplă decât evaluarea (a se vedea, în acest sens, GH. PIPEREA, în ST.D. CĂRPENARU, GH. PIPEREA, S. DAVID, *op. cit.*, 2014, p. 186).

^[2] Art. 39 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. I pct. 28 din Legea nr. 441/2006.

încât în aplicarea lor s-ar putea formula cereri abuzive, șicanatoare de înlăturare a unor experți, desigur, numai în măsura în care această instituție se va putea aplica și experților în condițiile create de prevederile Legii nr. 265/2022 privind registrul comerțului. O astfel de temere nu este înlăturată de împrejurarea că lit. c) face referire la normele speciale care reglementează profesia de expert.

3. O analiză a posibilității de înlăturare/recuzare a experților în noile condiții instituite de Legea nr. 265/2022 am făcut în comentariile pe marginea art. 26 LS. În plus față de cele expuse cu acea ocazie, apreciez că, dacă opiniile exprimate cu privire la natura și caracterul procedurii pe care o are de urmat registratorul de registrul comerțului pentru numirea experților sunt corecte, în sensul că este o procedură administrativă non-jurisdicțională, atunci înlăturarea, pe motiv de incompatibilitate, a unui anumit expert desemnat să efectueze o evaluare se va putea face doar printr-o **solicitare în acest sens adresată registratorului de registrul comerțului pentru a revoca desemnarea și numi o altă persoană**. Împotriva refuzului registratorului partea interesată va putea face **plângere** la instanța de judecată competentă, în condițiile și după distincțiile prevăzute de art. 113 și urm. LRC.

Așadar, în noul regim juridic al înregistrărilor în registrul comerțului instituit de Legea nr. 265/2022, sunt de părere că **nu va fi aplicabilă instituția recuzării experților desemnați de către registrator, ci doar aceea a înlocuirii** lor printr-o încheiere – act administrativ.

Art. 40. [Încheierea de înmatriculare]

(1)^[1] În cazul în care cerințele legale sunt îndeplinite, registratorul, prin încheiere, va dispune înmatricularea societății în registrul comerțului, în condițiile prevăzute de legea privind acest registru^[2].

(2) Încheierea de înmatriculare va reda, după caz, mențiunile actului constitutiv prevăzute la art. 7 și 8.

SUMAR

I. Condițiile în care registratorul poate dispune înmatricularea societății în registrul comerțului (1-4); II. Încheierea de înmatriculare și regimul său juridic (5-9)

^[1] Alin. (1) al art. 40 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 129 pct. 19 LRC.

^[2] A se observa că, prin noua redactare a textului alin. (1) al art. 40 LS, legiuitorul a renunțat la termenul „autorizare”, acesta fiind înlocuit cu acela de „înmatriculare”, precum și la termenul de 5 zile pentru înmatriculare. Rațiunea unei astfel de opțiuni o putem regăsi în textele art. 107 LRC, conform cărora încheierea de înmatriculare trebuie pronunțată în termen de o zi lucrătoare de la data înregistrării la registrul comerțului a cererii de înmatriculare ori de la data la care sunt întrunite toate cerințele impuse de registrator, după caz [alin. (1)]. Înregistrarea (înmatricularea propriu-zisă) trebuie să se efectueze în termen de 24 de ore de la data la care a fost dispusă de către registrator prin încheiere [alin. (3)]. În fine, conform alin. (2) al art. 107, „Data înregistrării în registrul comerțului este data la care înregistrarea a fost efectiv operată în acest registru”. Așadar, noua reglementare a pus accent pe operativitate și pe simplificarea procedurilor. De altfel, relevante în acest sens sunt și prevederile art. 105 LRC, care instituie o regulă „de aur”: toate cererile de înregistrare în registrul comerțului trebuie să se soluționeze de către registrator, pe bază de înscrieri, în termen de o zi lucrătoare de la înregistrare. Desigur, sunt reglementate și unele excepții care sunt justificabile prin conduita solicitanților.